గిరీశంగారి అధికప్రసంగాలు

— శ్రీ సెట్టి ఈశ్వరరావు —

ఆంధ్రమహాపురుషుని పునరవతరణం

(మా ప్రత్యేక విలేఖరి)

మద్రాసు, ఆగస్టు 8:

విశ్వవిఖ్యాత ఆంధ్రమహాపురుషులూ, సంఘసంస్కరణోద్యమభీష్ములూ అయిన శ్రీ యస్. గిరీశంగారు తమ స్వస్థలం విజయనగరంనుండి నిన్నటి కలకత్తా మెయిలులో మద్రాసు విచ్చేశారు. వారికి స్వాగతం యివ్వడానికి వచ్చిన ఆంధ్ర, ఆంధ్రేతర ప్రముఖులతో సెంట్రల్ స్టేషన్ కిక్కిరిసిపోయింది. ప్లాట్‌ఫారంమీదికి రావడం సాధ్యంకాక, స్టేషన్ ఆవరణలోనూ కాంపౌండ్‌లోనూ, చివరికి రోడ్లమీదా, గోడలమీదా, చెట్లమీదాకూడా, శ్రీగిరీశంగారి దర్శనంకోసం ప్రజలు తండోపతండాలుగా కనిపెట్టుకునిపడివున్నారు. ఈసందర్భంలో ప్రశంసనీయమైన బందోబస్తులు చేసి, జనాన్ని అదుపాజ్ఞల్లో పెట్టిన మద్రాసుపోలీసుశాఖ వారినీ, వివిధసంస్థల స్వచ్ఛంద సేవకులనూ యెంతైనా అభినందించవలసివుంటుంది.

కలకత్తా మెయిల్ కనుచూపుమేరలో కనిపించగానే, గిరీశంగారిని ఆహ్వానించడానికి గుమిగూడిన వారిలో—యెంత హీనంగా చూసినా, లక్షమందైనా అక్కడ వుంటారని అభిజ్ఞవర్గాల అంచనా—ఉత్సాహం వెల్లివిరిసింది. రైలు ప్లాట్‌ఫారాన్ని సమీపిస్తున్న కొద్దీ జయజయధ్వానాలు మిన్నుముట్టేయి. "బోలో గిరీశంగారికీ—జైయ్", "నెపోలియన్ ఆఫ్ ఆంటీనాచ్‌కీ జైయ్" మొదలైన నినాదాలతో దిక్కులు పిక్కటిల్లాయంటే అతిశయోక్తి యేమీ లేదు.

రైలు ప్లాట్‌ఫారంమీదికి వచ్చి ఆగేసరికి, జనం గిరీశంగారున్న కంపార్టుమెంటు వెతుకుతూ పరుగులు తీశారు. మర్యాదకుకట్టుబడిన పెద్దలుమాత్రం చేతిలో పువ్వులదండలు పట్టుకుని, బిక్కమొహంతో దిక్కులు చూస్తూ నుంచున్నారు. కంపార్టుమెంటు వెతుకుతూ, దాదాపు పదిహేనునిమిషాలు పెనగులాట జరిగింది. వొచ్చిన ఘుట్టి చిక్కేమిటంటే, అక్కడికి వొచ్చిన పెద్దల్లోనూ, పిన్నల్లోకూడా గిరీశంగారిని చూసిన వారొక్కరూ లేరు. కనీసం ఆయన ఫోటోఅయినా దేశంలో లేకపోయింది. ఇంతమందిలోనూ గిరీశంగారిని యెరిగినవా రొక్కరైనా వుండకపోతారా అన్న ధైర్యంతో ప్రతిఒక్కరూ స్టేషనుకు విచ్చేశారు.

రైల్లోంచి దిగినవారుకూడా, పెట్టే బేడా దించుకుని వారి దర్శనార్థమై జనంతోబాటు నుంచున్నారు. ఆశాభంగమైపోతుందేమోనని ప్రముఖుల్లో గుసగుసలు పుట్టడం చూసి, ప్రజ లెంతో నిరుత్సాహపడ్డారు. కాని వారిలో కొందరు పట్టుదలైన మనుషులు ప్రముఖులవద్దకు తోసుకునివచ్చి, గిరీశంగారిని దర్శించకుండా యిళ్లకు వెళ్లమని పంతంపట్టారు. గిరీశంగారు యీ బండిలో వచ్చినట్టు లేదనీ, మరెప్పుడు వచ్చేదీ తరవాత ప్రకటింపబడుతుందనీ ప్రముఖుల్లో ఒకరు చెప్పినా, ప్రజలు వినలేదు. "గిరీశంగారు యీబండిలోనే రావాలి!" అని ఒకపక్కనుంచి నినాదాలు వస్తే, "రాకపోయినా సరే, గిరీశంగారు దర్శనం యివ్వాలి" అని వారికంటే బిగ్గరగా యింకోపక్క

నందించి నినాదాలు చేశారు ! "కనిపించకపోతే పూరుకో మండోయ్" అని కాంపౌండ్‌లో వున్నవాళ్లు కేకలేస్తే, "సత్యాగ్రహం చేస్తాం" అని గోడలమీదవాళ్లూ, "ప్రాయోపవేశం చేస్తాం" అని చెట్లమీదవాళ్లూ యథాశక్తిగా గిరీశంగారిపట్ల తమతమ సద్భక్తిభావాన్ని వెలుగెత్తిచాటేరు !

ఈ కోలాహలంలో ప్లాట్‌ఫారం మొదటి చివర నున్నవాళ్లు "వెంకటేశంగారికీ జై", "వెంకటేశం గారికీ జేయ్" అని నినాదాలు ప్రారంభించారు. దాంతో అందరూ ఆ వేపుకి తోసుకవెళ్లారు. ఇది విని స్టేషన్ ఆవరణలోవున్నవాళ్లు వెంకటేశంగారు వచ్చి నట్లు నిశ్చయం చేసుకున్నారు. అనేక పనితొందరలవల్ల తాను రావడానికి వీల్లేక, తన ప్రియశిష్యుడైన వెంకటేశంగారిని ముందుగా పంపేరని కొందరూహించారు. ఇంకొందరు వెంకటేశంగారొచ్చారంటే, గిరీశంగారుకూడా వొచ్చివుంటారని థూకామీద దెబ్బ కొట్టి మరీ చెప్పేరు. దాంతో జనసమూహంలో పంతాలు పెరిగి, రెండుపక్షాలుగా చీలి పందేలు కట్టారు. ఈ పందేలలో కనీసం పదివేలరూపాయల వరకైనా పడివుంటుందని ఖచ్చితంగా తెలియవస్తున్నది. గిండీరేసుల్ని ఎత్తివెయ్యడానికి మద్రాసు ప్రభుత్వంవారు చేస్తున్న ఆలోచనల్లో యేకారణం చేతనైనా అనాలోచిత నిర్ణయం జరిగినట్టయితే, మన ద్యూతనాగరికతకు భంగంరాకుండా, మన నాగరిక ప్రజలు యిటువంటి సందర్భాలను వినియోగించుకోగల రని, కీడెంచి మేలెంచే వర్గాలవల్ల రూఢిగా తెలియవస్తోంది. ఎన్నికల సందర్భంలోనూ, మంత్రుల నియామకవిషయంలోనూ యిటువంటి అవకాశాలు కలగక పోవనీ, తన్మూలంగా గిండీరేసులు లేని లోపం కొంత వరకైనా తీరక తప్పదనీకూడా సూచింపబడుతోంది.

వెంకటేశంగారి ఆగమనాన్ని జనసమూహం గ్రహించగలగడానికి, తీసిన కూపీలవల్ల యీ క్రింది కథనం తెలియవస్తోంది.

కలకత్తా మెయిలు ఆగగానే మిస్టర్ వెంకటేశం లైసెన్సుకూలీలను వెతుక్కుంటూ ప్లాట్‌ఫారం మీదికి వచ్చారు. జనసమ్మర్దంలో వారు కొంతసేపు కూలీల్ని కానక, రెడ్ బ్లేజర్ కోటు వేసుకున్న ఒకపురప్రముఖుడ్ని లైసెన్సుకూలీ అనుకుని (ఆయనపేరు వెల్లడించడానికి అనుమతి లేనందుకు చింతిస్తున్నాను) ఆయన బుట్టతల పాగామీద గిరీశంగారి ట్రావెలింగ్ ట్రంక్ పెట్టబోయారు. దానిపై ఆ పురప్రముఖుడుగారు మిస్టర్ వెంకటేశం చెంపపైకి చాచిపెట్టి చెయ్యియెత్తారనీ, కాని అదృష్టవశాత్తూ చేయి చెంపకు చేరకముందే ట్రావెలింగ్ ట్రంకుపైని "మిస్టర్ యన్. గిరీశం" అన్న పేరు చూసి చేయి దించివేసి క్షమాపణ చెప్పుకున్నారనీ తెలుస్తోంది. కాని గిరీశంగారి సిబ్బందితోనే ప్రయాణం చేస్తోన్న మిస్టర్ అసిరిగాడు పురప్రముఖుడుగారు చెయ్యెత్తడం చూసి, చేతనున్న కర్రయెత్తి, అడుగులు వేసుకుంటూ సాముచేస్తూవచ్చి, ఆయనతలపై గట్టి దెబ్బకొట్టాడనీ, ఆయన జనరల్ హాస్పిటల్‌లో చేర్చబడ్డారనీ లోవాయికారీవర్గాల కథనం. (గిరీశంగారి అంతరంగిక కార్యదర్శిహోదాతో మిస్టర్ వెంకటేశం పైవార్తను "పచ్చిపుకారుకోర్ల స్కాండల్" అంటూ చేసిన పత్రికాప్రకటన వేరొకచో ముద్రింపబడింది.)

తరవాత సంఘసంస్కరణోద్యమభీష్ములు శ్రీగిరీశంగారు రూఢిగా వచ్చినట్టు, వారి అంతరంగిక కార్యదర్శి మిస్టర్ వెంకటేశంద్వారా అధికారరీత్యా తెలుసుకున్నతరవాత, పురప్రముఖులూ, వివిధసంస్థల ప్రతినిధులూ గిరీశంగారున్న ఫస్టుక్లాస్ కంపార్టుమెంటుదగ్గరకు వెళ్లారు. అందులో ఒకరు చొరవతీసుకుని కంపార్టుమెంటులోనికి వెళ్లబోగా సంఘసంస్కరణోద్యమభీష్ముని అంగరక్షకుడు మిస్టర్ అసిరిగాడు ఆయనను అడ్డగించారు. ఎందరు ప్రాధేయపడినా, ఆయన, "నేనొగ్గ—నేనొగ్గనుగా నొగ్గను" అని తలుపుతియ్యడాని క్కూడా నిరాకరించారు. ఇది చూసినవారందరూ మిస్టర్ అసిరిగాడి స్వామిభక్తినీ, క్రమశిక్షణనూ లోలోన ప్రశంసించారని తెలుస్తుంది. పోగా, శ్రీ గిరీశంగారు లోన యేమి చేస్తున్నారో చెప్పమని కోరగా, మిస్టర్ అసిరిగాడు కాలుస్తున్న చుట్ట పారేసి యీవిధంగా అభిభాషించారు :

"బుగత ఎవుల్ని లోన కొగ్గొద్దని సెప్పేడు. ఒగ్గితే నా చెమ్డా లెక్కసాగిదా? సాఖరోణ్ణి నన్నం చేటాన్నబం? ఒక్క చెణం పల్లకుండండి. బుర్రకి రంగు పులుంకొని, సిటికలో వొచ్చేత్తాడు" అని మిస్టర్ అసిరిగాడు చెప్పారు.

మిస్టర్ అసిరిగాడు చెప్పిన వార్తని బట్టి, గిరీశంగారు బాగా వయోవృద్ధు లయ్యుంటారని అనుభవజ్ఞులైన పురప్రముఖు లూహించుకుంటుండగానే, ఫస్టు క్లాస్ పెట్టె తలుపు మెల్లగా తెరుచుకుంది. హవానా చుట్ట కాలుస్తూ సుప్రసిద్ధ శైవ్యసాహిత్య ప్రచురణకర్తలచ్చేసిన కన్యాశుల్కం ప్రతి ఒకటిపట్టుకుని, ఆంధ్ర మహాపురుషుడు శ్రీ యస్. గిరీశంగారు ప్రత్యక్షమయ్యారు. బ్రహ్మాండాలు బద్దలై పోయేటట్టు జయజయధ్వానాలు మోగిపోయాయి. కొన్ని డజన్ల సంస్థల ప్రతినిధులు పూలదండలు వేశారు. కాలేజీవిద్యార్థులూ, ప్రెస్ ఫోటోగ్రాఫర్లూ అనేకమంది ఫోటోలు తీశారు. పురప్రముఖులు పరిచయంచేయబడినతరవాత, గిరీశంగారు చేతులు పీకేట్టు వారందరితో కరస్పర్శ చేశారు.

"ఐ యామ్ ఆఫుల్లీ సారీ—అనగా నేను చాలా యిదిగా విచారిస్తున్నాను—మిమ్మల్నింతమందిని కష్టపెట్టినందుకు. నాపట్ల దేశంలో బ్రహ్మాండమైన లవ్ వుందని నాకు హిమాలయన్ కాన్ఫిడెన్సు వుండబట్టే, అజ్ఞాతవాసం రినౌన్సు చెయ్యడానికి నన్ను నేను ఒప్పించుకున్నాను. గత ఫిఫ్టీ యియర్సుకీ, యిప్పటికీ కంట్రీలో వండర్‌ఫుల్ డెవలప్‌మెంట్సు వచ్చిపడినట్టు కనిపిస్తున్నాయి. ఆకాలంలో నాబోటి హంబుల్ సర్వెంట్సు ఆఫ్ మేన్‌కైండ్, లెక్కపెడితే ఒకచేతివేళ్లకే సరిపోయేవారు కాదు. ఇప్పుడో? డజన్సు, హండ్రెడ్సు—వై హండ్రెడ్సు? థౌజండ్సు—యెక్కడ చూసినా కనిపిస్తున్నారు. తొండ ముదిరి ఊసరవిల్లి అయినట్టు సివిలిజేషన్ టెరిబుల్‌గా ప్రోగ్రెస్సయింది" అని ఆంధ్రసంస్కరణోద్యమభీష్ములు పెద్దలతో సంభాషిస్తూ అన్నారు. ఇప్పటి జాతీయఅంతర్జాతీయ పరిస్థితులమీద ప్రకటన చెయ్యమని పత్రికావిలేఖరులు బలవంతం చెయ్యగా, యీ యాభైఏళ్ల పరిస్థితుల్ని "క్లోస్‌గా స్టడీ" చేస్తేగాని, ఏమాటా చెప్పనని గిరీశంగారన్నారు. కాని ఆగస్టు ౧౫న వచ్చేస్తున్న స్వాతంత్ర్యంగురించి ఒకమాట చెప్తానంటూ యిలా అన్నారు:

"ఫిఫ్టీయియర్సుక్రితం నేను చెప్పాను—కాంగ్రెస్ అంటే దివాన్గిరీ చెలాయించడం అని. అప్పుడు నేనన్న ప్రతిఒక్క అక్షరం సెంట్ పెర్సెంట్ కరెక్టు అయిందని, మీకు నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు. అప్పుడు బండివాడడిగినట్టు, కాంగ్రెసు హెడ్ కాన్‌స్టేబుల్సునే కాదు - కలెక్టర్లనీ, గవర్నర్లనీకూడా బదిలీ చెయ్యిస్తుంది. మాటవిననివాళ్లందర్నీ డొక్కబద్దలుచేసి రాళ్లుకొడుతుంది."

తరవాత గిరీశంగారు కారులో తమ విడిదికి బయలుదేరారు. జనం తొక్కిసలాటలో పోలీసువారు చేయిచేసుకుని, పల్చపల్చగా లాఠీఛార్జీ చేశారు. శ్రీగిరీశంగారు మద్రాసులో వున్నంతకాలం శ్రీ బి. రాధారమణమూర్తి (భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యప్రదానసమయంలో తమ 'సర్' బిరుదాన్ని త్యాగంచేయడానికి నిశ్చయించుకున్న మహాపురుషుడు) గారింటో "బిచాణా వేస్తా"నని పత్రికావిలేఖర్లతో చెప్పారు. రెండుమూడు రోజుల్లో, దేశంలోని ఆహారపరిస్థితిపై ఒక ప్రకటన చేస్తానని చెప్పారు. (ఆప్రకటన వచ్చేసంచికలో ప్రకటింపబడుతుంది.)

గిరీశంగారి పరివారంలోని ఒక్కొక్కర్నీ సందర్శించగా, వారీవిధంగా ప్రసంగించారు: మొట్టమొదట వారి ఆంతరంగికకార్యదర్శి శ్రీ నలక వెంకటేశంగారిలా అన్నారు:

"మాగురువుగారు శ్రీ గిరీశంగారన్నట్టు, దేశంలో వండర్‌ఫుల్ డెవలప్‌మెంట్సు వచ్చిపడ్డాయి. నా కుర్రతనంలో చేగోడీలు, ఊరుబిండి మొదలైనవి తినేవాళ్లంకాని యిప్పటి కుర్రకారు యిడ్లీలు, దోసెలు, కాఫీ టీలు మరిగారు. మానాన్న స్వర్గీయ నలక అగ్నిహోత్రావధాన్లుగారు పొడుంకని దాచుకున్న పొగాకు కట్ట సంగ్రహించి, చుట్టలు చుట్టుకుని నేనూ, గురువుగారూ కాల్చేవాళ్లం; ఈనాటి కుర్రకారు దుకాణాలమీద కాతాలుపెట్టి, సిగరెట్లు కాలుస్తున్నారు.

మొత్తంమీద యీ ఫిఫ్టీయియర్సులో వండర్‌ఫుల్ డెవలప్‌మెంట్సు వచ్చిపడ్డాయి"

తరవాత లేడీగిరీశం (పూర్వాశ్రమంలో పూట కూళ్లమ్మ) యిలా అన్నారు :

" నాయనా, నువ్వెవ్వరోగాని—మా కాలంలో యీ అబ్బరాలు లేవుసుమీ. అప్పుడు పదిలంగా ఓ నాలుగు పూటకూళ్ల యిళ్లుండేవి. ఇప్పుడు కలి ముండి పోయింది. అరవదేశంనుండి అయ్యర్లొచ్చిపడి—వీళ్ల మ్మకడుపు కాలా—వీధివీధికీ హోటళ్లే. ఇట్టే అర్ధ రూపాయిపుచ్చుకుని కొలతకూళ్లు పెడుతున్నారు. వీళ్ల కేం పోయే కాలమోగాని. కలిగాక యేమిటి నాయనా యిదీ? "

లేడీ గిరీశంగారు చేసిన పైప్రకటననుబట్టి, గిరీశం గారు ఆహారపరిస్థితిపై చెయ్యనున్న ప్రకటనపై అనేక విధాలుగా ఊహలు చెలరేగుతున్నవి.

తరవాత కాపీలు తియ్యగా, పూటకూళ్లమ్మను శ్రీ గిరీశంగారు విడోమేరేజ్ చేసుకున్నారనీ, అన్న పూర్ణాదేవి అని నామకరణం చేశారనీ రూఢిగా తెలిసింది.

మిస్టర్ అసిరిగాడు యిలా అభిభాషించారు:

"అవుదాన్లుగోరు (స్వర్గీయ లుబ్ధావధాన్లుగారు) కాలంసేసినాక, నాను గిరీశంబాబుగారిదగ్గిర కొలువుకి కుదురుకున్నాను. సచ్చీదాకా ఆబాబుపాదాలే నమ్ముకుని పడుంటాను......యీకాలంలో నావొంటివోళ్లు సుట్టముక్కకి వోసిపోతున్నారు. కూడూ నేక, సుట్ట ముక్కా నేక బతకడం ఎనాగ ?" అన్నారు.

తరవాత రామప్పంతులుగారి గురించి ప్రశ్నించగా—"మా గొప్ప పెబువు! మీనాచ్చమ్మకాడికి వొచ్చినప్పుడల్లా నాకు రూపాయి బరాతంయిచ్చీవోడు.. ఇప్పుడా మీనాచ్చమ్మా నేదు, రాముప్పంతులు బాబూ నేడు. ఇద్దరూ సచ్చి సొరగాన్నున్నారు." అని చెప్పారు.

'మూడవ ప్రపంచయుద్ధం వస్తుందా' అని ప్రశ్నించగా—"అమ్మోరుకు పొరంయెట్టి, జాతర సెయ్యక పోతే యుద్ధాలాకమాస్తాయా?" అని ఎదురుప్రశ్న వేశారు!

తరవాత శ్రీగిరీశంగారు సపరివారంగా విడిదికి వెంచేశారు.